

عنوان

حقوق و قوانین روستایی

در گذر زمان

مؤلف

نصرالله فلاح تبار

تابستان ۱۳۹۴

سرشناسه	فلاح تبار، نصرالله، ۱۳۲۸ -
عنوان و نام پدیدآور	حقوق و قوانین روستایی در گذر زمان/ نصرالله فلاح تبار.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات ماهواره، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	ص. ۵۴۰.
شابک	۲۹۰۰۰۰ ریال ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۵۷-۷۴-۹
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
موضوع	روستاها-- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	روستاها -- ایران -- تاریخ
رده بندی ننگره	KMH ۱۳۹۴۲۹۲۰ ج۸ف/
رده بندی یوبی	۵۵۰۹/۳۴۲
شماره کتاب ملی	۴۰۰۵۹۵۸

عنوان: حقوق و قوانین روستایی در گذر زمان

مولف: نصرالله فلاح تبار

ناشر: ماهواره

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۴

ویراستار: زهرا مرادپور

تیراژ: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۵۷-۷۴-۹

قیمت: ۲۹۰۰۰ تومان

مرکز پخش:

تهران، دفتر مرکزی انتشارات ماهواره، ۶۶۰۰۲۸۱۵

۰۱۱۹ ۶۲۱۴۱۸، www.mahvarehgroup.ir

حق چاپ برای انتشارات ماهواره محفوظ است.

مسئولیت صحت مطالب و مالکیت مادی و معنوی کتاب برعهده مولف است.

فهرست مطالب

فصل اول: تعاریف و مفاهیم روستا

۴.....	مقدمه
۱-۱- روستا در ایران.....	۶.....
۱-۲- تعریف (ده) در قانون ایران اسلامی.....	۷.....
۱-۳-۱- ده.....	۷.....
۱-۳-۲- دهیار.....	۷.....
۱-۳-۳- دهستان.....	۷.....
۱-۳-۴- دهرداری.....	۷.....
۱-۳-۵- دربار.....	۷.....
۱-۳-۶- بیار.....	۸.....

فصل دوم: بررسی از تعاریف و مفاهیم و اصطلاحات حقوقی و قوانین روستایی

۱-۲- تعاریف و مفاهیم.....	۱۲.....
۱-۱-۲- برخی از قوانین کلی.....	۱۲.....
ب) از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ با اصلاحات ۱۳۶۸/۵/۶.....	۱۲.....
ج) از قانون اساسی - مدنی.....	۱۳.....
حق.....	۱۴.....
۱- آیین دادرسی.....	۱۵.....
۲- آیین دادرسی مدنی.....	۱۵.....
۳- آیین نامه.....	۱۵.....
۱-۳- در حقوق عمومی.....	۱۵.....
۲-۳- در حقوق اسلام.....	۱۵.....
۴- آیین نامه یا نظام نامه.....	۱۶.....
۱-۴- آیین نامه‌ی اجرایی.....	۱۶.....
۲-۴- آیین نامه‌ی مستقل.....	۱۶.....
۵- آثار تاریخی.....	۱۶.....
۶- آثار ملی.....	۱۶.....
۷- قانون.....	۱۷.....
۸- قانون مجازات اسلامی.....	۱۷.....
۹- آیین دادرسی کیفری.....	۱۷.....
۱۰- قانون اساسی.....	۱۷.....
۱۱- قانون اساسی عادی.....	۱۷.....
۱۲- قانون اساسی عرفی.....	۱۸.....
۱۳- قانون اساسی غیرعادی.....	۱۸.....
۱۴- قانون اساسی مدون.....	۱۸.....
۱۵- قانون عادی.....	۱۸.....
۱۶- قانون ماهوی.....	۱۸.....

۱۸	۱-۱۶- قانون ماهیتی
۱۸	۱۷- قانون مدنی
۱۹	۱۸- نیرنگ به قانون
۱۹	۱۹- قوه‌ی قضائیه
۱۹	۲۰- اصل حکومت قانون (حقوق اساسی)
۱۹	۲۱- اصل حاکمیت قانون (حقوق اساسی)
۱۹	۲۲- اظهارنامه
۲۰	۲۳- هتک
۲۰	۲۴- هتک حرمت

فصل سوم: برخی از تعاریف و اصطلاحات مورد استفاده در روستاها

۲۴	۱-۳- برخی از تعاریف و اصطلاحات مورد استفاده در روستاها
۲۴	۱- اراضی
۲۴	۲- راضی آیش
۲۴	۳- اراضی با
۲۴	۴- اراضی دایر
۲۵	۵- اراضی بیابانی
۲۵	۶- اراضی جنگلی
۲۵	۷- اراضی مشاعی
۲۵	۸- اراضی نیافرزی
۲۵	۹- اراضی موات
۲۶	۱۰- اسناد
۲۶	۱۱- اعیانی
۲۶	۱۲- اعیانی زراعی
۲۶	۱۳- اعیانی غیرمجاز
۲۶	۱۴- افراز
۲۶	۱۵- دعوی افراز
۲۶	۱۶- اقطاعات
۲۷	۱۷- برزگر
۲۷	۱۸- پنجاق
۲۷	۱۹- بُنه
۲۷	۲۰- بهره‌ی مالکانه
۲۷	۲۱- پیله ور
۲۷	۲۲- تصرف عدوانی
۲۷	۲۳- تصرف عدوانی به معنی اعم
۲۷	۲۴- تقسیم به تراز
۲۸	۲۵- حریم درخت
۲۸	۲۶- حق علفچر
۲۸	۲۷- حَقابه

۲۸	۲۸- حقوق زارعانه
۲۸	۲۹- حقوق عرفی یا حقوق عادی
۲۹	۳۰- حقوق کشاورزی
۲۹	۳۱- املاک خالصه
۲۹	۳۲- خروار
۲۹	۳۳- خوش‌نشین
۲۹	۳۴- دانگ
۲۹	۳۵- زارع
۲۹	۳۶- زراعت
۳۰	۳۷- سرُنه
۳۰	۳۸- سلف
۳۰	۳۹- سیورغال
۳۰	۴۰- ضابط
۳۰	۴۱- عرف محلی
۳۱	۴۲- قفیز
۳۱	۴۳- کارگر کشاورزی
۳۱	۴۴- کشت‌خوان
۳۱	۴۵- گاوبند
۳۱	۴۶- مال مشاع
۳۱	۴۷- مدار آب
۳۱	۴۸- مساقات
۳۱	۴۹- ملک شاهی
۳۲	۵۰- نَسَق زراعتی
۳۲	۵۰-۱- تعریف نسق
۳۲	۵۱- فُرُق
۳۲	۵۲- خَشَبی
۳۲	۵۳- تلمبار
۳۲	۵۴- پادنگ
۳۳	۵۵- آبدانگ (آبدان)

فصل چهارم: حقوق و قوانین روستایی ایران در دوران مختلف

۲۶	۴-۱- وضعیت حقوق و قوانین روستایی ایران در دوران مختلف
۳۶	۴-۲- وضعیت حقوق و قوانین روستایی ایران تا قبل از مشروطیت
۳۸	۴-۳- حقوق و قوانین روستایی ایران در دوره‌ی پیش از اسلام
۲۸	۴-۳-۱- حقوق و قوانین روستایی ایران در عصر عیلامی‌ها
۴۰	۴-۳-۲- حقوق و قوانین روستایی ایران در عصر مادها
۴۲	۴-۳-۳- حقوق و قوانین روستایی ایران در دوره‌ی هخامنشیان
۴۷	۴-۳-۴- حقوق و قوانین روستایی ایران در دوره‌ی اشکانیان
۴۹	۴-۳-۵- حقوق و قوانین روستایی ایران در دوره‌ی ساسانیان

- ۴-۳-۶- حقوق و قوانین روستایی ایران در دوره‌ی سامانیان..... ۵۴
- ۴-۳-۴- حقوق و قوانین روستایی ایران در دوره‌ی اسلامی..... ۵۹
- ۴-۳-۱- حقوق و قوانین روستایی ایران در دوره‌ی سلجوقیان..... ۶۰
- ۴-۳-۲- حقوق و قوانین روستایی ایران در دوره‌ی صفویان..... ۶۱
- ۴-۳-۳- حقوق و قوانین روستایی ایران در دوره‌ی قاجاریه..... ۶۵
- ۴-۵- نظام‌های بهره‌برداری مراتع ایران در پیش از مشروطیت..... ۶۹

فصل پنجم: حقوق و قوانین روستایی ایران از مشروطیت تا اصلاحات ارضی

- ۵-۱- حقوق و قوانین روستایی ایران از مشروطیت تا اصلاحات ارضی..... ۷۴
- ۵-۲- قانون اساسی مشروطه - مصوب سال ۱۳۲۴ ق (۱۲۸۵ ش)..... ۷۴
- ۵-۳-۱- متمم قانون اساسی مشروطه - مصوب سال ۱۳۲۵ ه. ق..... ۸۳
- ۵-۳-۲- متمم قانون اساسی مشروطه - مصوب ۲۹ شعبان ۱۳۲۵ ه. ق..... ۸۳
- ۵-۳-۳- بیون انجمن‌های ایالتی و ولایتی - مصوب سال ۱۳۲۵ ه. ق (۱۲۸۶ ش)..... ۹۶
- ۵-۱-۱- فصل اول - در تشکیل انجمن‌های ایالتی..... ۹۶
- ۵-۳-۳- فصل دوم - انجمن‌های ایالتی..... ۱۰۷
- ۵-۳-۳- فصل سوم - محاسبات ایالت و ولایت..... ۱۱۲
- ۵-۴- قانون محاکم داری - مصوب سال ۱۳۱۰..... ۱۱۵
- ۵-۵- قانون کدخدایی - مصوب سال ۱۳۱۴ ش..... ۱۱۷
- ۵-۵-۱- قانون کدخدایی مصوب ۲۰ ماه ۱۳۱۴..... ۱۱۷
- ۵-۵-۲- آیین‌نامه‌ی تکلیف کدخدایی - مصوب سال ۱۳۰۸..... ۱۱۸
- ۵-۶- قانون تقسیمات کشوری - مصوب سال ۱۳۱۶-۱۳۱۰..... ۱۲۰
- ۵-۷- قانون عمران روستایی - مصوب سال ۱۳۱۶..... ۱۲۰
- ۵-۷-۱- تحولات کیفری بعد از سقوط رضاخان..... ۱۲۱
- ۵-۸- وضعیت قانونی نظام‌های بهره‌برداری از مراتع از مشروطیت تا اصلاحات ارضی..... ۱۲۲
- ۵-۹- قانون راجع به جنگل‌ها - مصوب ۱۷/۱۰/۱۳۳۱..... ۱۲۴
- ۵-۱۰- از قانون متمم بودجه‌ی سال ۱۳۲۱ کل کشور..... ۱۲۶
- ۵-۱۱- قانون صندوق‌های تعاون روستایی - مصوب سال ۱۳۲۵..... ۱۲۶
- ۵-۱۲- لایحه‌ی قانونی رسیدگی به دعاوی خالصجات دولتی..... ۱۲۹
- ۵-۱۳- لایحه‌ی قانونی اراضی بایر و موات اطراف شهر غیر از تهران..... ۱۲۹
- ۵-۱۴- لایحه‌ی قانونی راجع به قطع درخت و صدور چوب گردو و دریافت عوارض از چوب‌های صادراتی - مصوب ۱۳۳۱/۱۰/۱۵..... ۱۲۹
- ۵-۱۵- قانون سازمان عمرانی کشور و ازدیاد سهم کشاورزان - مصوب ۱۳۳۴/۵/۵..... ۱۳۰
- ۵-۱۶- قانون الناء عوارض در دهات - مصوب ۱۳۳۴/۵/۲..... ۱۳۷
- ۵-۱۷- قانون بنگاه عمرانی کشور - مصوب سال ۱۳۳۴..... ۱۳۹
- ۵-۱۸- قانون تأسیس بنگاه خالصجات کشور - مصوب ۱۳۳۴/۴/۲۶..... ۱۴۰
- ۵-۱۹- لایحه‌ی قانون فروش خالصجات - مصوب ۱۳۳۴/۱۰/۶..... ۱۴۱
- ۵-۲۰- از لایحه‌ی قانون فروش خالصجات در خصوص منع فروش مراتع و جنگل‌های طبیعی - مصوب سال ۱۳۳۴..... ۱۴۴
- ۵-۲۱- از قانون اصلاح امور اجتماعی و عمرانی دهات در مورد اخذ حق غلفچر - مصوب ۱۳۳۵/۵/۶..... ۱۴۵

۱۴۵	۲۲-۵- قانون اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات - مصوب ۱۳۳۵/۵/۶
۱۴۵	۲۲-۵-۱- فصل اول - امور اجتماعی ده و بخش
۱۴۷	۲۲-۵-۲- فصل دوم - سازمان
۱۴۸	۲۲-۵-۳- فصل سوم - درآمد
۱۵۳	۲۳-۵- اصل الحاقی به متمم قانون اساسی - مصوب سال ۱۳۳۶
۱۵۴	۲۴-۵- قانون لایحه قانونی جنگل‌ها و مراتع کشور - مصوب ۱۳۳۸/۶/۸
۱۵۴	۲۵-۵- قانون تشکیل شوراهای کشاورزی - مصوب ۱۳۳۸/۳/۱۳
۱۵۵	۲۶-۵- قانون اصلاحات ارضی در ایران - مصوب ۱۳۳۹/۲/۲۶
۱۵۵	۲۶-۵-۱- فصل اول - تعاریف
۱۵۶	۲۶-۵-۲- فصل دوم قانون اصلاحات ارضی - حدود مالکیت
۱۶۰	۲۶-۵-۳- فصل سوم - اراضی قابل تقسیم و مقررات مربوط به آن
۱۶۲	۲۶-۵-۴- فصل چهارم - ارزیابی و پرداخت بها
۱۶۴	۲۶-۵-۵- فصل پنجم - مقررات مربوط به تقسیم و تحویل ارضی
۱۶۶	۲۶-۵-۶- فصل ششم - مقررات مربوط به اراضی تقسیم شده
۱۶۷	۲۶-۵-۷- فصل هفتم - مقررات مالی
۱۶۸	۲۶-۵-۷- فصل هشتم - مقررات مربوط با کمک‌های فنی و حمایت کشاورزان
۱۷۰	۲۷-۵- از قانون اصلاحات ارضی - مصوب ۱۳۳۹/۲/۲۶
۱۷۰	۲۸-۵- قانون الحاق یک تبصره به ماده ۲۸ قانون مرشخ‌الصلوات به منظور واگذاری اراضی به کارگران - مصوب سال ۱۳۳۹
۱۷۱	
	فصل ششم: حقوق و قوانین روستایی از اصلاحات ارضی تا انقلاب اسلامی
۱۷۴	۱-۶- حقوق و قوانین روستایی از اصلاحات ارضی تا انقلاب اسلامی
۱۷۷	۲-۶- لایحه قانونی انجمن‌های ایالتی و ولایتی - مصوب سال ۱۳۴۱
۱۹۵	۲-۶-۲- اعتراض شدید امام خمینی (ره) به تصویب لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی - ۱۳۴۱/۷/۱۷
۱۹۶	۳-۶- قانون ملی کردن جنگل‌های کشور - مصوب ۱۳۴۱/۱۰/۲۷
۱۹۷	۴-۶- لایحه قانونی تشکیل انجمن‌های ده و اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات - مصوب ۱۳۴۱/۱۰/۲۷
۲۰۱	۵-۶- قانون تشکیل خانه‌های انصاف - مصوب سال ۱۳۴۴
۲۰۶	۶-۶- قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع با اصلاحات بعدی - مصوب ۱۳۴۶/۵/۳۰
۲۰۹	۷-۶- قانون انحلال بنگاه خالصجات - مصوب ۱۳۴۶/۴/۲۰
۲۱۰	۸-۶- قانون تشکیل وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی - مصوب ۱۳۴۶
۲۱۲	۹-۶- قانون تشکیل وزارت منابع طبیعی - مصوب ۱۳۴۶/۹/۲۷
۲۱۳	۱۰-۶- قانون اختصاص تعدادی از دیلمه‌های متوسطه‌ای مشمول وظیفه عمومی برای خدمت در روستاها - مصوب ۱۳۴۶/۱۰/۲۱
۲۱۴	۱۱-۶- قانون وظایف وزارت کشاورزی - مصوب ۱۳۴۷/۱/۲۷
۲۱۵	۱۲-۶- قانون تأسیس شرکت‌های بهره‌برداری از اراضی زیر سدها - مصوب ۱۳۴۷
۲۱۵	۱۳-۶- خانه‌های فرهنگ روستایی - مصوب سال ۱۳۴۷
۲۱۶	۱۴-۶- قانون تربیت مامای روستایی - مصوب ۱۳۴۷/۳/۶
۲۱۶	۱۵-۶- قانون خرید اراضی و آینده‌ی تأسیسات برای حفظ آثار تاریخی و باستانی - مصوب ۱۳۴۷/۹/۲۶
۲۱۷	اصلاحات و الحاقات

۱۶-۶	از قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره‌ی زارعین مستأجر - مصوب ۱۳۴۷/۱۰/۲۳	۲۱۸
۱۷-۶	قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان - مصوب ۱۳۴۸/۲/۲۱	۲۱۸
۱۸-۶	اصلاح قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان - مصوب ۱۳۴۸/۲/۲۱ و قانون مواد الحاقی به قانون مذکور	
	- مصوب ۱۳۴۹/۲/۸ و مصوب ۱۳۵۰/۳/۱ کمیسیون تعاون و امور روستاهای مجلسین	۲۲۴
۱۹-۶	قانون صندوق عمران مراتع - مصوب ۱۳۴۹/۱۲/۱۶	۲۲۶
۲۰-۶	قانون تعاونی نمودن تولید و یکپارچه شدن اراضی در حوزه‌ی عمل شرکت‌های تعاونی روستایی - مصوب ۱۳۴۹/۱۲/۲۴	۲۲۶
۲۱-۶	الحاق مواد ۲۳ و ۲۴ و ۲۵ به قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان - مصوب ۱۳۴۹/۲/۸	
	کمیسیون اصلاحات ارضی و تعاون روستایی مجلسین	۲۲۸
۲۲-۶	قانون تشکیل وزارت تعاون و امور روستاها به جای وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی - مصوب ۱۳۴۹/۱۱/۲۳	۲۲۹
۲۳-۶	قانون منع احداث بنا در طرفین لوله انتقال گاز - مصوب ۱۳۴۹/۱۲/۲۷	۲۳۰
۲۴-۶	قانون شرکت‌های تعاونی - مصوب ۱۳۵۰/۰۳/۱۶ با اصلاحات بعدی	۲۳۱
۲۵-۶	قانون تجزیه سکیمات و تعیین وظایف سازمان‌های وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و انحلال وزارت منابع طبیعی - مصوب ۱۳۵۰/۱۰/۱۰	۲۳۷
۲۶-۶	قانون نحوه انتقال اراضی واگذاری به زارعین مشمول قوانین و مقررات اصلاحات ارضی - مصوب ۱۳۵۱/۹/۲۱	۲۳۸
۲۷-۶	قانون تشکیل شرکت‌های سهامی - مصوب ۱۳۵۲/۰۲/۰۳	۲۳۸
۲۸-۶	وضعیت مراتع از نظر قانونی از اصلاحات رضی (۱۳۴۱) تا انقلاب اسلامی ایران (۱۳۵۷) و از انقلاب تا کنون	۲۵۰
۲۹-۶	قانون تشکیل انجمن ده و دهیانی - مصوب ۱۳۵۳/۲/۲۵	۲۵۱

فصل هفتم: حقوق و قوانین روستایی در بعد از انقلاب اسلامی

۱-۷	حقوق و قوانین روستایی در بعد از انقلاب اسلامی	۲۶۸
۲-۷	قانون اساسی جمهوری اسلامی - مصوب سال ۱۳۵۸	۲۶۹
۳-۷	قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مرتبط با روستا - مصوب سال ۱۳۵۸	۳۱۰
۴-۷	وضعیت مراتع از نظر قانونی از انقلاب اسلامی ایران تا امروز	۳۱۰
۵-۷	قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن	۳۱۰
۶-۷	لایحه قانونی خرید اراضی و املاک مورد احتیاج دولت و شهرداری‌ها - مصوب سال ۱۳۵۸	۳۱۱
۷-۷	لایحه قانونی جلوگیری از هر گونه تجاوز و غصب و تصرف عدوانی و مزاحمت و ممانعت از حق، نسبت به املاک و اراضی مزروعی و شهری و باغات و قلمستان‌ها و منابع آب و مؤسسات کشاورزی و تأسیسات دامداری واحدهای کشت و صنعت واقع در محدوده و خارج از محدوده‌ی شهرها و روستاها - ۱۳۵۸	۳۱۲
۸-۷	لایحه قانونی اصلاح (لایحه قانونی نحوه واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۵) و (لایحه قانونی مربوط به واگذاری زمین به کشاورزان - مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۸)	۳۱۳
۹-۷	نقش هیأت‌های هفت‌نفره در اصلاحات ارضی - مصوب سال ۱۳۵۹	۳۱۴
۱۰-۷	قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری - مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵ و اصلاحات بعدی	۳۱۷

- ۷-۱۱- قانون واگذاری زمین‌های بایر و دایر که بعد از انقلاب به صورت کشت موقت در اختیار کشاورزان قرار گرفته است- مصوب ۱۳۶۵/۸/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام اسلامی ۳۱۹
- ۷-۱۲- توافقنامه‌ی نحوه‌ی واگذاری زمین برای مسکن روستایی - سال ۱۳۶۶ ۳۲۱
- ۷-۱۳- قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده‌ی ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع- مصوب سال ۱۳۶۷ ۳۲۱
- ۷-۱۴- قانون تشکیل کمیته‌ی ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی- مصوب ۱۳۷۰/۵/۹ ۳۲۲
- ۷-۱۵- قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور- مصوب ۱۳۷۱/۷/۵ ۳۲۲
- ۷-۱۶- آیین‌نامه‌ی نحوه بررسی و تصویب طرح‌های توسعه و عمران محلی، ناحیه‌ای، منطقه‌ای و ملی و مقررات شهرسازی و معماری کشور - مصوب ۱۳۷۸ ۳۲۳
- ۷-۱۷- قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها- مصوب ۱۳۷۴ ۳۴۳
- ۷-۱۸- قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها- مصوب ۱۳۷۴/۴/۱۵ ۳۴۶
- ۷-۱۹- قانون سکونت، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران- مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ ۳۴۸
- با اصلاحات بعدی: ۳۴۸
- ۷-۲۰- از قانون مجازات ابدی (مجازات) - مصوب سال ۱۳۷۵ ۳۵۷
- ۷-۲۱- قانون اصلاح مادی قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران- مصوب سال ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی ۳۵۹
- ۷-۲۲- قانون تأسیس دهیاری‌های روستاها در دهستان‌های کشور- مصوب ۱۳۷۷ ۳۵۹
- ۷-۲۳- طرح هادی روستایی - مصوب سال ۱۳۷۸ ۳۶۰
- ۷-۲۴- آیین‌نامه‌ی اجرایی تهیه و تصویب طرح‌های توسعه‌ی روستایی- مصوب ۱۳۶۷ ۳۶۱
- ۷-۲۵- قانون تغییر عنوان اعضاء شوراهای اسرمدی روستاها که به شهر تبدیل شده‌اند- مصوب ۱۳۷۸/۵/۱۷ با اصلاحات بعدی ۳۶۶
- ۷-۲۶- قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکنی برای امر مسکن به شرکت‌های تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی- مصوب ۱۳۸۱/۵/۶ ۳۶۷
- ۷-۲۷- مجموعه قوانین و مقررات، بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی سازمان راه روستایی - ۱۳۸۲ ۳۶۸
- ۷-۲۸- قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی ۳۶۸
- ۷-۲۹- قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه‌ی تعیین آن‌ها- ۱۳۸۴ ۳۷۰

فصل هشتم: قوانین و مقررات روستایی

- ۸-۱- قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه‌ی مسکن - مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۵ ۳۸۰
- ۸-۲- قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه‌ی مسکن - مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۵ با اصلاحات بعدی ۳۷۷
- ۸-۳- قانون الحاق موادی به قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه‌ی مسکن- مصوب ۱۳۷۷/۱۳۸۸/۱۲/۲ ۳۷۷
- ۸-۴- مسکن در قانون برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی پنجم توسعه - روزنامه‌ی رسمی شماره‌ی ۱۹۲۰۴ مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۱۴ ۳۷۹
- ۸-۵- قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی- مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۳ ۳۸۰
- ۸-۶- موادی از قانون برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی دوم الی پنجم توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی اول (۱۳۶۲-۱۳۶۶) و دوم (۱۳۷۸-۱۳۷۴) و سوم (۱۳۸۲-۱۳۷۸) و چهارم (۱۳۸۴-۱۳۸۸) و پنجم (۱۳۹۴-۱۳۹۰) ۳۸۳
- ۸-۷- قوانین توسعه‌ی روستایی از نظر موادی از قانون برنامه‌ی پنجم توسعه، مرتبط با وظایف بنیاد مسکن انقلاب اسلامی - مصوب ۱۳۶۶ ۳۸۵

۳۸۶	۸-۸- قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان‌های فاقد سند رسمی- مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۰ ..
۳۸۸	۸-۹- جایگاه زمین و کشاورزی در قانون اساسی- مصوب سال ۱۳۵۸ ..
۳۸۹	۸-۱۰- راهبردهای عمران روستایی با اتکا به قوانین تا اقی ۱۴۰۴ ..
۳۹۲	۸-۱۱- طرح‌های توسعه و عمران - مصوب سال ۱۳۷۸ ..
۴۱۰	۸-۱۲- نظام‌مهندسی و کنترل ساختمان- مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ ..
۴۲۴	۸-۱۳- آیین‌نامه‌ی مالی دهیاری‌ها- مصوب ۱۳۸۴/۵/۱۹ ..
۴۴۰	۸-۱۴- طرح نوسازی و بهسازی مسکن روستایی- مصوب ۱۳۸۳/۱۲/۱۶ ..
۴۴۱	۸-۱۵- طرح نوسازی و بهسازی روستاها - مصوب سال ۱۳۸۴ ..
۴۴۲	۸-۱۵-۱- اهداف طرح نوسازی و بهسازی روستاها ..
۴۴۲	۸-۱۵-۲- منابع مالی طرح نوسازی و بهسازی روستاها ..
۴۴۳	۸-۱۵-۳- میزان سهمیه‌ی طرح نوسازی و بهسازی روستاها ..
۴۴۳	۸-۱۵-۴- شیوه‌ی کار طرح نوسازی و بهسازی روستاها ..
۴۴۵	۸-۱۵-۵- نقش سر روش‌های اجرایی ..
۴۴۶	۸-۱۵-۶- روش‌ها، جرایب طرح نوسازی و بهسازی روستاها ..
۴۴۶	۸-۱۵-۷- نظارت طرح، مشارک و بهسازی روستاها ..
۴۴۷	۸-۱۵-۸- نحوه‌ی ضمانت بازپرداخت اقساط وام ..
۴۴۷	۸-۱۵-۹- نحوه‌ی گزارش ده ..
۴۴۷	۸-۱۵-۱۰- نحوه‌ی واگذاری ..
۴۴۸	۸-۱۶- سازمان و تشکیلات دهیاری‌ها- مصوب سال ۱۳۸۰ ..
۴۵۵	۸-۱۷- قانون حفاظت و بهسازی محیط‌زیست- مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ ..
۴۶۰	۸-۱۸- قانون اصلاح قانون حفاظت و بهسازی محیط‌زیست- مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ ..
۴۶۱	۸-۱۹- آیین‌نامه‌ی جلوگیری از آلودگی آب - مصوب سال ۱۳۷۳ ..
۴۶۲	۸-۲۰- قانون نحوه‌ی جلوگیری از آلودگی هوا - مصوب ۱۳۷۴ ..
۴۶۲	۸-۲۱- قانون مدیریت پسماندها - مصوب سال ۱۳۸۳ ..
۴۶۷	۸-۲۲- آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون مدیریت پسماندها- مصوب ۱۳۸۰/۵/۵ ..
۴۷۵	۸-۲۳- قانون حفاظت و بهسازی محیط‌زیست- مصوب ۱۳۵۳/۲۸ ..
۴۸۰	۸-۲۴- املاک و اراضی روستایی ..
۴۸۱	۸-۲۵- دستورالعمل مقررات و ضوابط نحوه‌ی تشخیص حریم روستا، مصوب هیأت مرکزی های واگذاری و احیاء اراضی و اصلاحیه‌های مربوط به آن ..
۴۸۱	۸-۲۶- اساسنامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی- مصوب سال ۱۳۵۸ ..
۴۸۵	۸-۲۷- طرح ویژه‌ی بهسازی مسکن روستایی- مصوب سال ۱۳۸۴ ..
۴۸۶	۸-۲۸- میزان و مبلغ تسهیلات طرح ویژه‌ی مسکن روستایی ..
۴۸۷	۸-۲۹- مقررات ملی ساختمان ..
۴۸۸	۸-۳۰- سرآغاز توسعه‌ی روستایی ..
۴۹۱	۸-۳۱- توسعه‌ی همه‌جانبه‌ی روستایی ..
۴۹۴	۸-۳۲- توسعه و توسعه‌ی پایدار روستایی ..
۴۹۶	۸-۳۳-۱- عوامل مؤثر در توسعه‌ی پایدار روستایی ..
۴۹۶	۸-۳۳-۲- توسعه‌ی روستایی و موارد اساسی ..

۴۹۷		۸-۳۳-۱- سرانجام توسعه‌ی روستا و ضروریات آن
۴۹۸		۸-۳۴- ارزیابی رویکردهای توسعه‌ی روستایی ایران، در پنجاه سال اخیر
۴۹۹		۸-۳۴-۱- توسعه‌ی روستایی از نظر برنامه‌ی پنجم توسعه
۵۰۲		۸-۳۵- استراتژی‌های توسعه‌ی روستایی
۵۰۳		۸-۳۵-۱- استراتژی اصلاحات ارضی در جهان و ایران
۵۰۳		۸-۳۵-۲- استراتژی صنعتی کردن روستاها
۵۰۴		۸-۳۵-۳- استراتژی برطرف ساختن نیازهای اساسی روستاییان
۵۰۴		۸-۳۵-۴- استراتژی توسعه‌ی اجتماعی روستاییان
۵۰۴		۸-۳۵-۵- استراتژی مشارکت مردمی روستاییان
۵۰۴		۸-۳۵-۶- استراتژی‌های تحلیل مکانی روستاییان
۵۰۵		۸-۳۵-۷- استراتژی توسعه روستا-شهری
۵۰۵		۸-۳۶- موازنه برنامه‌ی توسعه‌ی روستایی
۵۰۶		۸-۳۷- اصول مهم توسعه‌ی روستایی و مسائل آن
۵۰۷		۸-۳۸- سیاست‌های توسعه‌ی روستایی

روستایم، پایدار باش تا برای میهن پایدار بمانیم
روستایی، جاودان باش تا برای ملت جاودان بمانیم

پیشگفتار

امروزه در راستای برنامه‌ریزی پایدار روستایی، توجه به قوانین و رعایت دقیق مقررات مربوطه یکی از ابعاد مهم در این عرصه‌ی حیاتی می‌باشد. بدیهی است، برنامه ریزان و طراحانی موفق خواهند بود که در مسیر توسعه و توسعه‌ی پایدار روستایی، به قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های موجود به دیده‌ی احترام بنگرند و کلیه‌ی جوانب قانونی را با حساسیت هرچه بیشتر و دقیق‌تر موردنظر قرار دهند و عدول از آن را به عنوان آسیبی جدی در فرآیند پیشرفت یک برنامه‌ریزی مطلوب بدانند.

پرواضح است که توسعه‌ی پایدار و یکپارچه‌ی ملی، ارتباط تنگاتنگ با توسعه‌ی پایدار در سطوح مختلف اجتماعی، هم از منطقه‌ای، شهری و روستایی با ابعاد نظر کامل به حقوق و قوانین دارد و به همین دلیل نمی‌توان به هیچ‌وجه توسعه‌ی روستایی را از آن جدا یا از نظر دور ساخت. زیرا، این امر توسعه‌یافتگی روستا و روستایی در نظام سرزمین می‌باشد و وصول به آن بسیار ضروری است. در قیاس حقوق و قوانین و یا کم‌رنگ شدن آن همانند گذشته، روستا و روستاییان را با پالش جدی مواجه خواهد ساخت.

از جمعیت میهن اسلامی، عده‌ای در فضای شهری و بخشی نیز در فضای روستایی زندگی می‌کنند. بنابراین، اعمال مدیریت توسعه‌ی در یک از سطوح در سطح ملی، منطقه‌ای، ناحیه‌ای و محلی مفهومی قابل‌طرح دارد و اهداف و آثار آن در مقیاس‌های فضایی شهر و روستا، پدیدار می‌شود.

متأسفانه از گذشته‌های دور تاکنون، در مورد توسعه یافتگی روستا و روستایی، نسبت به اقتصاد و فضای سرزمین و حقوق و قوانین و مقررات ذیربط، توجه و پاسوزی لازم صورت نگرفته است. لذا در همین عرصه، از چند دهه‌ی گذشته، برنامه‌های منسجم‌تری طراحی و تحت عنوان برنامه‌های پنج‌ساله و هفت‌ساله با ابعاد نظر شایسته به قوانین از جمله قوانین روستایی، به مورد اجرا گذاشته شده است. هرچند که به جهت سوء مدیریت و عدم نظارت مطلوب و بی‌توجهی به قوانین و مقررات، نتیجه‌ی قابل‌توجهی را در پی نداشته است.

بنابراین، جهت تثبیت روستاییان در روستاها و جلوگیری از مهاجرت‌های بی‌رویه و نیز ممانعت از متروکه شدن روستاهایی که در دوره‌هایی نه‌چندان دور، بار ارزشمند اقتصادی و شکوفایی روستاها و شهرها را بر عهده داشته‌اند، ایجاب می‌کند که با مدیریتی کارآمد و رعایت تمام و کمال حقوق و قوانین روستایی، روستاها را تحت کنترل و نظارت قرار داد و

آن‌ها را از متلاشی شدن مستمری که در چند دهه‌ی گذشته به وقوع پیوسته، باز داشت و با مشارکت آحاد روستاییان، عرصه‌ی توسعه‌ی پایدار روستایی را فراهم ساخت.

این مجموعه، گزیده‌ای از حقوق و قوانین متعددی است که یا به‌طور مستقیم و یا به نحوی از انحاء به روستا و روستاییان مرتبط می‌باشد و به جهت جلوگیری از حجیم شدن کتاب، فقط مواد قانونی و تبصره‌ها و بندهایی که در ارتباط دقیق با مسائل روستایی بوده انتخاب گردیده، تا بهتر در اذهان روستاییان عزیز و مسئولین قرار گیرد. البته در برخی از دوره‌ها چون موارد قانونی بیشتر به‌صورت عمومی تدوین گردیده و یا به جهات گوناگون حائز اهمیت می‌باشند، قانون مربوطه به‌طور کامل آورده شده است. بدیهی است، برای کسب اطلاعات سایر موارد حقوقی و قانونی مرتبط، مراجعه به منابع و مآخذ کتاب میسر است. در ضمن در جلد دوم مواد قانونی که مربوط به مسائل منطقه ای، ناحیه ای، شهری و روستایی می‌باشد، به‌طور کامل آورده خواهد شد، ان شاءالله.

امید است کارشناسان محترم مسائل روستایی از این مجموعه و اجرای دقیق مفاد حقوقی و قانونی آن بهره‌برداری و نیز با رعایت کامل آن از سوی روستاییان پرتلاش و کم‌توفیق میان استانی از مراجعه‌ی مردم به دادگستری‌ها کاسته شود و به حقوق آحاد جامعه‌ی روستاییان مالک آزادی آنان از نظر دین مبین اسلام و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مصونیت لازم داده شود و زمینه‌ی توسعه‌ی پایدار روستایی مهیاتر و مستحکم‌تر به منصفی ظهور برسد.

این کتاب دارای هشت فصل است که بخش قابل‌توجهی از قوانین روستایی را در گذر زمان، به تصویر می‌کشد و در راستای سرفصل جدید وزارت آموزش عالی در مقطع کارشناسی ارشد تهیه شده است و می‌تواند مورد استفاده دانشجویان صاحب نظران، دانش‌پژوهان و استادان عزیز و بزرگوار جغرافیا که همواره حامی و سرافراز بوده‌اند و نیز دانشجویان گرامی در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد و دکترای قرار گیرد. ان شاءالله مورد رضایت خداوند متعال و عنایت شما بزرگواران واقع و حقیر را از رهنمودات خرد دریغ نفرماید.

نصرالله فلاح تبار

تابستان ۱۳۹۴